НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. No 954-01-54
Дата 25 / 07 2019 г.

14⁰⁹ часа

ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Уважаема г-жо Председател,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме Законопроект за изменение и допълнение на Закона за народните читалища.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

Вносители:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за народните читалища

(обн. ДВ. бр. 89 от 1996 г., изм. ДВ. бр. 95 от 1997 г., изм. ДВ. бр. 90 от 1999 г., изм. ДВ. бр. 28 и 94 от 2005 г., изм. ДВ. бр. 108 от 2006 г., изм. ДВ. бр. 42 и 74 от 2009 г., изм. ДВ. бр. 47 и 97 от 2010 г., изм. ДВ. бр. 68 от 2013 г., изм. ДВ. бр. 74 от 2016 г., изм. ДВ. бр. 102 от 2017 г., изм. ДВ. бр. 7 от 2018 г.)

§ 1. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 4 т. 4 се отменя.

2. Създава се ал. 5:

„(5) Народните читалища използват своето и предоставеното им за ползване имущество само и единствено за дейност по постигане на своите цели, по ред и при условия, предвидени в устава. Освен за нуждите на изпълнение на техните функции, недопустимо е предоставянето на имуществото за ползване на председателя, членовете на настоятелството, секретаря, членовете на проверителната комисия и на членовете на техните семейства.“.

§ 2. В чл. 4б. се правят следните изменения и допълнения:

1. Уводното изречение се изменя така: „Министърът на културата провежда държавната политика в областта на читалищното дело, неговото съхраняване, развитие и подпомагане. Министърът на културата:“

2. В т. 1 думите „тяхната дейност“ се заменят с „дейността на народните читалища“.

3. Т. 2 се изменя така:

„2. ежегодно обобщава и анализира състоянието и дейността на народните читалища и спазването на правилата за разходването и отчитането на държавната субсидия, с помощта на областните и общинските администрации;“.

4. Създава се т. 2а:

„2а. формулира условията по предоставяне, разходване и отчитане на средствата по държавната субсидия, и контрола по тяхното спазване;“.

§ 3. В чл. 5, ал. 1 в изречение трето накрая се поставя запетая и се добавя „ежегодно до края на месец май взема отношение по констатациите в анализа по чл. 4б, т. 2 за състоянието и дейността на читалищата през предходната календарна година, формулира изводи и предлага мерки за подобряване и развитие на условията за читалищна дейност в страната.“.

§ 4. Чл. 6 се отменя.

§ 5. В чл. 8, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. След думата „градовете“ се поставя точка и текстът до края на изречението се заличава.

2. Създава се изречение второ: „Най-малко половината от учредителите трябва са с постоянен или настоящ адрес в седалището на читалището.“.

§ 6. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 в изречение първо след думата „сдружения“ се поставя запетая и текстът до края на изречението се заменя с „който осигурява систематизация и актуалност на информацията за правното положение, дейността и финансовото състояние на читалищата и читалищните сдружения в страната“.

2. Създава се ал. 6:

„(6) Редът и условията за водене на регистъра, в т.ч. съдържание на информацията и правила за актуалност, се определят с наредба на министъра на културата.“.

§ 7. В чл. 11, ал. 4 се правят следните изменения и допълнения:

1. Думата „изключителни“ се заличава, а предлогът „с“ се променя на „със“.

2. Създава се изречение второ: „Правилата за право на глас в общото събрание на почетните членове се уреждат с устава.“.

§ 8. В чл. 14, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1.В т. 2 накрая се поставя запетая и се добавя „и ежегодно разглежда техния отчет за работа им през предходната календарна година“.

2. В т. 8 думата „отчет“ се заменя с „финансов отчет и годишния доклад за дейността на читалището“.

3. В т. 11 думите „след съгласуване с общината“ се заличават.

4. В т. 13 след думата „решение“ се добавя „за търсене на отговорност и“.

§ 9. В чл. 15 се правят следните изменения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Общото събрание се свиква от настоятелството, по негова инициатива или по искане на проверителната комисия или на една трета от състава на събранието. При искане за свикване на общо събрание, ако настоятелството не свика събранието в 15-дневен срок от датата на искането, лицата направили същото могат да го свикат от свое име. Редовното годишно общо събрание – за обсъждане и решаване на въпросите по чл. 14, ал. 1, т. 2, предложение второ, 5, 7 и 8 - се свиква за дата не по-късна от 30 март на всяка календарна година.“.

2. В ал. 2 изречение второ се изменя така: „Ако друго не е предвидено в устава поканата трябва да бъде връчена на членовете на общото събрание не по-късно от 10 дни преди датата на неговото провеждане.“.

3. В ал. 3 се правят следните изменения:

а) в изречение второ на края се добавя „и се провежда ако е налице кворумът по предходното изречение“.

б) изречение трето се заличава.

§ 10. В чл. 16 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, изречение второ думите „Същите да нямат роднински връзки“ се заменят с „Членовете на настоятелството не могат да са роднини по между си“.

2. В ал. 2 се правят следните изменения и допълнения:

а) в т. 1 след думата „свиква“ се добавя „и подготвя работата на“.

б) в т. 4 думата „отчет“ се заменя с „годишния финансов отчет и годишния доклад“, а в края след думата „читалището“ се поставя запетая и се добавя „при съобразяване на срока по чл. 15, ал. 1, изречение трето“.

в) създава се т. 6:

„6. отчита работата си пред общото събрание.“

3. В ал. 3 се правят следните изменения и допълнения:

а) създава се ново изречение първо: „Настоятелството може да взема решения само ако е попълнен неговият състав, а в случаите на прекратени пълномощия поради смърт - и при непопълнен състав, но за не повече от три месеца.“.

б) досегашният текст става изречение второ, като се изменя така: „Решенията се вземат с мнозинство повече от половината от всички членове.“.

§ 11. В чл. 17, ал. 2, т. 5 след думата „отчита“ се добавя „текущо през годината“, а накрая се добавя „и веднъж годишно - за предходната календарна година, пред общото събрание“.

§ 12. Създава се нов чл. 17а:

„Чл. 17а. Ако към датата на изтичане на техния мандат няма избрани нови, настоятелството и председателят на читалището продължават своята работа и изпълняват своите функции до избирането на ново настоятелство и нов председател, но не повече от три месеца от изтичане на мандата.“.

§ 13. Досегашният чл. 17а става чл. 17б, като в него се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в уводния текст се създава изречение първо: „Уставът може да предвиди назначаването на секретар.“, а досегашният текст става изречение второ.

б) т. 4 се изменя така:

„4. представлява читалището, при възлагане и при условия, определени от настоятелството.“.

в) създава се т. 5:

„5. отчита текущо през годината дейността си пред настоятелството и веднъж годишно – за предходната календарна година, пред общото събрание.“

2. В ал. 2 след думите „не може“ се добавя „да е член на настоятелството“ след което се поставя запетая, а глаголът „бъде“ се заменя с „е“.

§ 14. В чл. 18 се създават ал. 5 и 6:

„(5) Проверителната комисия отчита дейността си пред общото събрание, регулярно през годината и веднъж годишно за предходната година.“.

„(6) За проверителната комисия се прилагат съответно разпоредбите на чл. 16, ал. 3 и чл. 17а.“.

§ 15. Чл. 19 се изменя така:

„Чл. 19. Член на настоятелство и на проверителна комисия, и секретар на читалище не може да бъде лице, което е осъждано на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер, както и лице, което като член на настоятелство, член на проверителна комисия

или секретар на читалище е извършило или допуснало да бъде извършено нарушение при разходването или отчитането на държавна или общинска субсидия.“.

§ 16. В чл. 22 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 1 се изменя така:

„(1) Държавата подпомага развитието на читалищата чрез ежегодно предвиждане на средства от държавния бюджет - държавна субсидия за читалищата. Министърът на културата определя с наредба дейностите, които се финансират от държавния бюджет, стандартите, при които се извършва финансирането, начина на определяне на индивидуалния за читалищата размер на средствата и реда за отчитане на получените средства.“.

2. Създава се нова ал. 2:

„ (2) При планирането на средствата по ал. 1 се спазва принципът за годишен размер не по-малък, като сума и като процент от брутния вътрешен продукт, от заложения в държавния бюджет за предходната година.“.

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3, като в нея думите „допълнително над определената по ал. 1 субсидия“ се заличават и се създава изречение второ: „Гласуваните от общинския съвет средства не могат да се отклоняват за други цели.“.

4. Досегашната ал. 3 става ал. 4, като се изменя така:

„(4) Народните читалища използват средствата от държавната и/или общинска субсидия само и единствено за целите и при условията на тяхното предоставяне и разходване.“.

§ 17. Създава се чл. 22а:

„Чл. 22а (1) С държавната субсидия по чл. 22, ал. 1 се подпомагат читалищата, чиито статут и дейност отговарят на законовите изисквания. Правото на финансиране възниква след изтичане на една година от вписването в регистъра по чл. 10.

(2) Държавна субсидия не се предоставя на читалищата, за които е налице някое от следните обстоятелства:

1. читалището не е развивало дейност през предходната година.

2. читалището е нарушило правилата за използване на отпусната му държавна или общинска субсидия.

3. читалището е било повече от три месеца с непопълнен състав и/или изтекъл мандат на настоятелството, председателя или проверителната комисия.

4. годишният финансов отчет или годишният доклад за дейността на читалището не е приет в срок.“.

§ 18. В чл. 23, ал. 1 се създава изречение второ: „Разпределянето се извършва при условията на наредбата по чл. 22, ал. 1 и след изтичане на срока, в който читалищата съгласно Закона за счетоводството могат да декларират, че не са осъществявали дейност.“.

Заключителна разпоредба

§ 19. В тримесечен срок от влизане в сила на закона министърът на културата приема наредбата по чл. 22, ал. 1.

Вносители:

М О Т И В И

към Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за народните читалища

Законът за народните читалища е приет през 1996 г. и урежда учредяването, управлението, дейността, имуществото, финансирането, издръжката и прекратяването на народните читалища. На настоящия етап не се налага приемането на нов закон, тъй като статутът на читалищата съгласно действащите разпоредби на закона им дава реална възможност за самоуправление и ги утвърждава като структури, които носят спецификата и традициите на българската култура. Същевременно практиката сочи необходимост от извършване на известни корекции на действащата уредба. Предложените със законопроекта изменения и допълнения целят да усъвършенстват и прецизират законовата уредба, като преодолеят празнини и създадат възможност за още по-пълноценно участие на читалищата в обществения живот. Предложенията търсят баланс в повишаване на „отговорността“ на самите читалища по отношение на техния собствен статут и дейност, от една страна. От друга – по-ясното дефиниране на ангажимента на държавата към читалищата, основно що се касае до функциите и правомощията на министъра на културата при предоставянето, отчитането и контрола на разходването на държавната субсидия. Това с идеята за по-добро осмисляне и осигуряване на реалното прилагане в практиката на основните законови положения, голяма част от които в сила и към момента. Считаме, че предложените промени са и безспорно дължимата подкрепа към онези читалища, които подържат своя статус, работят и развиват своята дейност при стриктно спазване на законовите изисквания.

В законопроекта, който предлагаме на Вашето внимание е прецизирана уредбата по учредяване на читалищата, като целта на това изменение е да се ограничи възможността за създаване на т.нар. „читалища фантоми“, които не изпълняват основните цели, записани в Закона.

Предвидени са текстове, целящи подобряване на уредбата и механизма за разпределяне на държавната и общинска субсидия за читалищна дейност. До момента текстовете бяха доста оскъдни и са предпоставка за извършване на несправедливо и субективно разпределение по места. Ощетяването на едни читалища за сметка на други, поради липса на ясни критерии и правила, много пъти затрудняваше и пречеше на нормалното функциониране на народните читалища. Не са един и два случаите, в които решенията на комисията по чл. 23 от Закона стигаха до съдебна зала. Затова предлагаме разпределението на държавната субсидия да се извършва на база нормативен акт – наредба на министъра на културата.

Предвидени са текстове, които регламентират мандата и отговорността на ръководните органи и отчетността на тяхната дейност. Прецизирани са текстовете регламентиращи сроковете за приемане на отчетите за дейността и финансовите отчети на читалищата, а също така и случаите, в които читалища нарушили разпоредбите на Закона нямат право на държавна субсидия.

Народните читалища са първите и най–стари организирани структури на гражданското общество в България. Като устойчиви културни институти имат специфична мисия за съхранение и развитие на традиционните ценности на нацията. Добрата им правна рамка е предпоставка за пълноценно изпълнение на определената им роля на пазители на националната ни идентичност.

Вносители:

Предварителна оценка на въздействието

на Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за читалищата

I. Основания за законодателната инициатива

Законът за народните читалища в приет през 1996г. и е променян 11 пъти. През годините случаите на съдебни спорове между читалища и общини стават все повече и повече. Неясната регламентация и на места препоръчителният характер на механизма за разпределение на средствата от държавната субсидия доведоха до затруднения във функционирането на десетки народни читалища.

II. Цел на законопроекта

Прецизиране на нормативната уредба, касаеща държавната субсидия за читалищата и методиката за нейното разпределение. Прекратяване на практиките за учредяване на читалища с цел източване на държавен и общински ресурс. Като цяло – подобряване на правната рамка, като предпоставка за това народните читалищата пълноценно да изпълняват определената им роля на пазители на националната ни идентичност.

III. Заинтересовани групи

Действащите към момента читалища са 3 658, читалищните съюзи – 19. Те безспорно могат да бъдат дефинирани като „пряко заинтересовани“. От друга страна - техните членове и броят на лицата, които се ползват от дейността на народните читалища – сегашни и потенциални, всъщност очертават много по-широкия кръг на заинтересовани лица.

IV. Анализ на разходи и ползи.

Приемането на законопроекта не е свързано с допълнителни финансови средства.

V. Административна тежест и структурни промени

Законопроектът не предвижда административни промени или допълнителни административни тежести.

VI. Въздействие върху нормативната уредба

Приемането на законопроекта не налага промени в други закони, предвижда приемането на наредба и съответно необходимото привеждане в съответствие на действащата към момента подзаконова нормативна уредба.

Вносители: